

Researcher: Social Science Studies

(2017) Cilt 5, Sayı 8, s. 111-127

RSSS
ISSN:2148-2691

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE DEĞİŞEN VERGİ POLİTİKALARININ KKTC'ye YANSIMASI

Fehiman EMİNER¹

Özet

Küreselleşme ile dünyaya hakim olan serbestleşme KKTC için tam anlamıyla geçerli olmasa da vergi politikaları dünyadaki gelişmelerden etkilenmiştir. Bu çalışmada küresel rekabetin neden olduğu vergi oranlarının düşürülmesi yönündeki gelişmelerden KKTC vergi politikasının nasıl etkilendiği AB ülkeleriyle karşılaştırmalı olarak araştırılmıştır. Vergi politikalarındaki değişimin bütçe dengesi üzerindeki yansıması da yine AB ülkeleriyle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmada ikincil veriler kullanılarak karşılaştırmalı analiz bulguları değerlendirilmiştir. KKTC küresel entegrasyonun bir parçası olmasa da sermaye üzerindeki vergi oranlarını ve diğer vergi politikalarını küresel gelişmeler doğrultusunda belirlemektedir. Sermaye üzerindeki vergi oranlarındaki düşüş birçok ülkede vergi tabanını genişleterek vergi gelirlerini artırırken, KKTC'de sermaye üzerindeki vergilerden elde edilen gelir azalmış ve dolaylı vergiler bütçe finansmanında daha önemli hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler

Küreselleşme
Vergi Politikası
Bütçe Dengesi
Kuzey Kıbrıs

CHANGING TAX POLICIES IN THE GLOBALIZATION PERIOD AND ITS REFLECTION ON TRNC

Abstract

TRNC is not a part of globalized world as a means of liberalization, however tax policies adopted towards the policies in liberalized countries. This study will try to analyze how North Cyprus has been affected from the low tax rates after globalization by comparing with EU countries. Secondary data used for comparison of the related data and the findings evaluated. The impact of changing tax policies on the budget balance will also be compared with EU countries. TRNC is not a part of global integration but the tax policies and mainly tax rates on capital adopted according to the global developments. Lower tax rates on capital has resulted with broader tax base in many countries but TRNC suffered from lower tax revenue as tax base did not expand. This resulted with a higher share of indirect taxes in the budget finance.

Keywords

Globalization
Tax Policy
Budget Balance
North Cyprus

¹ Yrd. Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, feminer@eul.edu.tr

GİRİŞ

Küresel vergi politikaları küreselleşmenin ülkelere dayattığı serbestleşme ile şekillenmiştir. Ülkelerin ticaretteki serbestleşmesi ve finansal entegrasyon kuşkusuz bütçe finansman araçlarını da değiştirmiştir. Küreselleşme öncesi ülkelerin ithalatta uyguladığı gümrük vergileri oldukça kolay bir finansman yöntemi idi. Satış ve gelir vergileri özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından toplanması gümrük vergisine göre zor olan vergilerdi. Bu nedenle küreselleşme birçok ülke için bütçe açıklarının da artacağı bir sürecin başlangıcı olmuştur.

Küreselleşme sürecinde ülkeler azalan vergi gelirleri ve artan bütçe açıklarına finansman bulabilmek adına, birtakım neoliberal temelli politikalara dayanan reformları gerçekleştirmek zorunda kalmışlardır. Bu reformlar temelde üç unsuru içermektedir; ticaretin serbestleşmesi (gümrük vergisi kota ve diğer ticaret engellerinin kaldırılması), finansal serbestleşme (sermayenin serbest dolaşımının sağlanması ile para piyasasının müdahalelerden arınması) ile makroekonomik istikrarın sağlanması (enflasyonun düşürülmesi ve borçlanmanın maliyetinin düşürülmesi). Bütün bu reformlar özellikle ticarete alınan ve kolay gelir olarak nitelendirilen gümrük vergi oranlarında düşüşü gerektiriyordu. Vergi oranlarındaki düşüş ticaretin serbestleşmesi ile artan ticaret hacminin yaratacağı ek getiri ile vergi kaybını telafi edecekti. Yani vergi oranlarındaki düşüş, vergi tabanındaki genişleme ile telafi edilecekti. Gelişmekte olan ülkelerde ise vergi tabanının genişlemesi için gereken zamana katlanmamak için vergi gelirleri daha zor toplanan vergilerle telafi edilecekti (Aizenman and Jinjerak, 2006). Bu vergiler, gelir ve tüketim vergileri olarak her ülkede farklı uygulamaları bulunan vergilerdir. Hiçbir vergi gümrükte alınan vergi kadar düşük maliyet ve kolaylıkla toplanmaz. Dolayısı ile vergi toplamak yeni bir maliyet anlamına da gelmektedir.

Küreselleşme ile artan ülkelerarası rekabet, ülkelerin vergi politikaları konusundaki bağımsızlıklarını ellerinden almıştır. Uluslararası anlaşmalar ülkelerin vergi politikalarını küresel rekabetin gerektirdiği (ticari partnerlerin çıkarları doğrultusunda) şekilde değiştirmelerini şart koşmuştur. Ya da ülkeler baştan küreselleşmenin dışında kalmayı kabul edeceklerdir.

Küreselleşme Sürecinde Vergi Politikasında Yaşanan Dönüşüm

Küreselleşme süreci kaynakların etkin dağılımını sağlayarak yaşam standardını yükseltmiş, tüketicilerin tüketim tercihlerine geniş seçenekler sunmuş ve dünyayı gezme maliyetini (zaman ve fiyat) azaltmış ve bunun yanında da bilgiye ulaşma kolaylığı sağlamıştır. Ancak bu olumlu yanları yanında küreselleşme birtakım olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Örneğin ulusal vergi politikalarında neden olduğu değişimler bunlardan bir tanesidir (Tanzi, 1996).

Özellikle gelişmekte olan ülkeler için ekonomi politikalarında önemli değişimler anlamına gelen küreselleşme, ülkelerin vergi ve harcama politikalarını da değiştirmiştir. Küreselleşme, ülkelerin dünyadaki gelişmelerden bağımsız, bireysel ekonomik politika üretemeyecekleri ve ülkelerin ekonomi politikasının birbirine yakınlaşacağı bir süreçtir (Andrews, 1994). Bu yakınlaşma kuşkusuz vergi oranlarının düşmesi yönünde olacaktır.

Küreselleşme ve Vergi Rekabeti

Küreselleşme temelde mal, hizmet, sermaye, emek ve tüketicilerin (tüketim şeklini de serbestleştirmiştir) serbest dolaşımını artırmıştır. Serbestleşmenin artması ile ülkeler arasında sadece sermayeyi çekmek için değil, ama özellikle sınırları bulunan ülkelerin tüketicilerini çekmek için de bir rekabet başlamıştır. Rekabette avantaj yakalamak kuşkusuz fiyatların cazip olmasıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle ülkeler, özellikle gelişmekte olan ülkeler, küreselleşmede avantaj yakalayabilmek için vergi oranlarını gelişmiş ülkelere göre daha hızlı indirme yoluna gitmişlerdir. Daha hızlı serbestleşen unsurlarda vergi oranları düşerken mobilitesi düşük olan konularda vergi oranları artmıştır. Vergi rekabeti, sermayenin yönünü değiştirirken kaynakların etkin dağılımını bozmakta, vergi yükünün adaletsiz dağılmasına neden olmakta, vergi ve harcama yapısını değiştirmekte ve ülkeler açısından olumsuz mali sonuçlar doğurmaktadır (Avi-Yonah, 2000). Vergi rekabeti, artan küreselleşme ve ekonomik bütünleşme nedeni ile vergi oranlarının düşürülmesi olarak ifade edilebilir (Yereli, 2005).

Küreselleşme sürecinde sermaye en hızlı ve kolay serbestleşen unsur olmuştur. Sermayenin finansal yatırım aracı ve özellikle üretim faktörü olması nedeni ile ülkeler sermaye üzerindeki vergileri düşürmek zorunda kalmışlardır. Serbestleşme hızının yüksek olması vergiye karşı duyarlılığı da artırmakta ve özellikle yabancı sermaye ile büyüme modelini benimseyen gelişmekte olan ülkeler için vergi oranlarını indirmek kaçınılmaz olmaktadır. Vergiler uluslararası yatırımı çekmede en etkili enstrüman olarak kabul edilmektedir (Stewart ve Webb, 2003). Emek, sermaye kadar mobil değildir. Bunun nedenlerinden öte sonuçları vergi rekabeti ve ülkelerin değişen vergi politikaları açısından önem taşımaktadır. Rekabette avantaj yakalayan sermaye üzerindeki vergiler düşerken ülkeler mobil olmayan ekonomik unsurlar üzerinden vergi toplama yoluna başvurmuşlardır.

Sermayenin serbest dolaşımı ile birçok büyük işletme “çok uluslu şirket” olarak birçok ülkede faaliyet göstermeye başlamıştır. Küreselleşmenin sağladığı avantajlar şirketlerin temel hedefi olan kârlılığını artırmıştır. Sermaye, karını artırmak için üretim maliyetini düşürmeye çalışır bunun için de vergi yükümlülüklerini azaltmanın yollarını arar. Bu nedenle de şirket kârı üzerindeki verginin (kurumlar vergisi) düşük olduğu ülkeleri tercih ederek ülkeler arasında vergi rekabetinin oluşmasına neden olur. Sermayenin mobil olması şirketlerin kârını artırırken ulus devletlerin vergi gelirlerini de azaltmaktadır. Yabancı yatırımın ülkeye gelmesi istihdamı artırdığından vergi rekabeti nedeniyle ülkeler sadece vergi oranlarını düşürmekle kalmaz aynı zamanda vergi teşvikleri sunarak da cazip yatırım ortamı sunmaya çalışır. Özellikle küçük ülkelerde yabancı yatırımcıya verilen teşvikler ve vergi indirimleri sağlanan ekonomik katkının (istihdam, üretim ve yabancı işletmelerin ödediği gelir ve sigorta primleri) altında kalmaktadır (Tanzi, 1996). Yani bu ülkeler kazançlı çıkabilmektedir.

Katma Değer Vergisi (KDV) tüm dünyada yaygın olarak kullanılan ve tüm ürünlerin satış fiyatlarını belirlemede etkili olan bir satış vergisidir. Küreselleşme ile kalkınan sınırlar tüketicilerin de kolaylıkla diğer ülkelerden alışveriş yapmasına neden olmaktadır. Bu durum özellikle sınırı bulunan ülkelerin KDV oranlarını yakınlaştırması ile sonuçlanmaktadır. Aksi takdirde tüketim, verginin ucuz olduğu ülkeye kayacaktır. Tüketimin kaydığı ülke vergi gelirlerini artırırken diğer ülke için vergi kaybı söz konusu olacaktır. Vergi oranlarını düşürerek tüketimi çeken ülke tüketimdeki artış nedeniyle vergi oranındaki azalma nedeni ile bir kayıp yaşamayacaktır. Küreselleşme, sınır ötesi alışverişlerin gerçekleştiği ülkelerde

tüketim vergilerini artırma özgürlüklerini kısıtlamıştır (Tanzi, 1996: 17,20). Ancak ülkelerarası vergi rekabetine konu olan vergiler daha çok mobil vergi tabanına sahip olan vergilerdir. Buna en güzel örnek de kurumlar vergisidir. Bu nedenle vergi tabanı mobil olmayan satış vergileri, örneğin KDV oranları, uluslararası vergi rekabetinden daha az etkilenmektedir (Remeur, 2015).

Küreselleşme İle Değişen Vergi Politikalarının Neden Olduğu Sorunlar

Küreselleşme ile devletler küresel sermayeyi çekme yönünde onların yükünü hafifletecek vergi politikaları uygulayarak vergi yapısında önemli değişikliklere neden olmuşlardır. Ancak sadece sermaye için yapılan vergi değişiklikleri değil, küreselleşmenin oluşturduğu yeni ekonomik işleyiş şekli de vergi yapısında birtakım değişiklikleri zorunlu hale getirmiştir. Serbest ekonomik koşulların değiştirdiği yapı, birtakım mali sorunları da beraberinde getirmiştir. Vergi erozyonuna neden olan bu unsurları Tanzi (2005: 12), "mali karınca" (fiscal termit) olarak tanımlamıştır. Elektronik ticaret, elektronik para, sınır ötesi işlemler, uluslararası şirketlerin firma içi ticareti, finansal sermayenin vergilendirilmesindeki güçlükler ve artan sınır ötesi alışverişler Tanzi'nin bu kapsamda üzerinde durduğu bazı mali sorunlardır. Bunlar mali sorunların kendisi olmaktan öte, mali sorunların nedenleri olarak kabul edilmelidir. Mali sorunlara neden olan bu faktörler özetle ülkelerin vergi gelirlerinde azalmaya neden olmakta ve değişen vergi politikaları ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle de aşağıda sırasıyla değişen vergi politikalarından kaynaklanan sorunlar ele alınacaktır.

Mali Bozulma

Vergi gelirleri ülkelerin bütçe finansmanını sağlayan en önemli kaynak olarak kabul edilmektedir. Vergi gelirlerinde herhangi bir nedenle gerçekleşecek azalma bütçe finansmanında önemli sorunlara neden olmaktadır. Küreselleşme ile vergi politikalarını ve vergi oranlarını diğer ülkelerden bağımsız olarak belirleyemeyen ülkeler vergi rekabeti nedeni ile özellikle sermaye üzerindeki vergi oranlarını düşürmek zorunda kalmaktadırlar. Diğer ekonomik unsurlara göre daha mobil olması sermaye üzerindeki vergilerin OECD ülkelerinde sürekli aşağıya doğru bir trend izlediğini göstermektedir (Devereux vd., 2008). Bu gerçek bazı ülkelerin vergi tabanını aşındırırken bazı ülkelerin vergi tabanını genişletmektedir. Vergi tabanı genişleyen ülke vergi gelirlerinde artış yaşarken bunu gerçekleştiremeyen ülkeler vergi gelirlerinde kayba uğramaktadırlar. Bu gelir kayıpları ülkelerin vergi yapılarını değiştirmelerini zorlamakta ve bu da mali bozulma yanında diğer sorunları da beraberinde getirmektedir. Dolayısı ile vergi rekabeti bazı ülkeleri olumsuz olarak etkilemektedir (Öz ve Yaraşır, 2009).

Küreselleşmenin neden olduğu vergi rekabeti nedeni ile bozulan mali yapı ülkelerin güç dengesini de bozmaktadır (Asher ve Rajan, 1999). Sermaye ihraç eden ülkeler vergi oranlarını değiştirmeden sermaye ithal eden ülkeler vergi oranlarını indirmekte ve bu nedenle de mali bozulma yaşamaktadırlar. Bunun yanında sermaye çekebilen ülkeler özellikle sahip oldukları esnek emek piyasası nedeni ile diğer sermaye ihraç eden ülkeler için bir tehdit niteliği de taşımaktadırlar. Sermaye ihraç eden ülkelerde, oranlar aynı kalsa bile vergi tabanında gerçekleşen daralma mali bozulmaya neden olmaktadır. Mobil olmayan ekonomik unsurlar üzerindeki vergilerin artırılması ise vergi adaletsizliği gibi diğer bir önemli sorunu ortaya çıkarmaktadır. 2004 yılında 10 ülkeyi daha bünyesine katan AB'nin ilk 15 üyesini bekleyen tehlikelerden bir tanesi, birçoğu daha küçük olan bu yeni ülkelerin rekabette avantaj yakalamaları olmuştur (Ferhatoğlu, 2004). 2004 ve sonrasında gerçekleşen

kurumlar vergi gelirinin GSYH içindeki payına bakıldığında Güney Kıbrıs, Letonya, Slovakya ve Slovenya gibi 2004 sonrası AB üyesi olan ülkelerde bu oranın 2008 yılına kadar önemli bir artış gösterdiği görülmektedir (Eurostat, 2015). Sermayenin yeni üyelere kayması ilk 15 üye ülke için mobil olan vergi tabanının daralması nedeniyle vergi gelirlerinde azalmaya neden olmuştur. Ancak 2007 yılında başlayan ve 2008 yılında dünyada ve özellikle Avrupa'da etkili olan küresel finans krizinin neden olduğu ekonomik daralma nedeni ile bu ülkelerde yaşanan vergi gelirlerindeki az da olsa düşüşü sadece mobil olan vergi tabanının avantajlı ülkelere kaymasıyla açıklamak doğru olmayacaktır.

Tablo 1'de özellikle gelişmiş ülkelerde kurumlar vergisi oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler sermayeyi çekebilmek, rekabette avantaj yakalayabilmek için sermaye üzerindeki vergileri düşürmektedir. Dünyanın yabancı sermaye çekme sıralamasında başı çeken ABD'de ise en yüksek kurumlar vergisi oranlarından biri uygulanmaktadır. Tüm ülkelerde 1986 sonrasında kurumlar vergisi oranlarında önemli bir düşüş olduğu görülmektedir. Sadece İsviçre 2000 yılı sonrasında kurumlar vergisi oranını artırmıştır.

Tablo 1. 1980 Sonrası Kurumlar Vergisi Oranları ve Değişimi

Ülke	1986	2000	2010	2015	1986-2015 değişim
Avustralya	49	34	30	30	-15
Avusturya	55	34	25	25	-30
Belçika	45	39	34	34	-11
Kanada	36	28	29.5	26.7	-9.3
Danimarka	50	32	25	23.5	-26.5
Fransa	45	33	34.4	38	-7
Almanya	56	40	30	30	-16
Yunanistan	49	40	24	26	-23
İrlanda	40	24	12.5	12.5	-27.5
İtalya	36	37	27.5	26.5	-9.5
Japonya	43	37	39.5	32	-11
Hollanda	42	35	25.5	25	-17
Norveç	28	28	28	27	-1
Portekiz	47	32	26.5	29.5	-17.5
İspanya	35	35	30	28	-7
İsveç	52	28	26.3	22	-30
İsviçre	10	8	21	21	11.15
Türkiye	46	33	20	20	-26
Birleşik Krallık	35	30	28	20	-15
Amerika	46	39	39.2	39	-7
Güney Kıbrıs	29	10	10	12.5	-16.5
Kuzey Kıbrıs	30	10	10	10	-20

Kaynak: Öz, E., Yaraşır S., (2009). Global Bir Kavram Vergi Rekabeti, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 52. Seri; Eurostat, (2010). Taxation rate in European Union, Eurostat newsrelease, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/95&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=en>; OECD.Stat (2016). <http://stats.oecd.org//Index.aspx?QueryId=58204>, Erişim tarihi 21.07.2016.

Vergi Adaletinin Bozulması

Küresel vergi rekabeti ülkelerin vergilemede adaleti sağlama ilkesinden taviz vermelerini zorunlu hale getirmiştir. Mobil olan sermaye için önemli olan maliyetleri minimize ederek karı artırmaktır. Vergi de bir maliyet olduğuna göre düşük vergi oranına sahip olan ülkeler avantaj yakalayacaklardır. Sermaye çekmek uğruna bazı ülkeler kurumlar ve gelir vergisi oranlarını düşürürlerse diğer ülkeler de bunu yapmak zorunda kalırlar (Lee ve McKenzie, 1989). AB ülkelerinde ve diğer Avrupa ülkelerinde entegrasyon sermaye üzerindeki vergilerin indirilmesine ve yakınlaştırılmasına neden olmuştur. Vergi rekabetinin olmaması halinde bugünkü kurumlar vergisinin Batı Avrupa ülkelerinde %12 kadar daha yüksek olacağı tahmin edilmektedir (Overesch ve Rinke, 2010). Bir ülkenin vergi politikası diğer ülkeleri de etkilemektedir. Vergi oranlarının yakınlaştırılmadığı durumda ülkeler için önemli bir gelir kaynağı olan kurumlar vergisinin vergi tabanı daralacak (sermaye ihraç eden ülke) ve ülkeler gelir kaybı yaşayacaktır. Azalan kurumlar vergisi gelirleri çoğu zaman azalamayan harcamaları finanse etmek için devletin adaleti sağlama fonksiyonu daha düşük olan satış ve emek üzerindeki vergileri artırmalarına neden olacaktır. Küreselleşmenin neden olduğu rekabet ülkelerin adaleti sağlama fonksiyonunu yerine getirmemesine neden olmaktadır.

Vergi adaleti, eşitlerin eşit muamele görmesi ve ödeme gücü ilkesi ile sermayenin yeniden dağılımının gerçekleşmesi ile sağlanabilir. Gelir vergileri adaleti sağlamada önemli bir araçtır. Satış vergileri düşük ve yüksek gelirlilere aynı oranda uygulandığı için vergi adaleti sağlama fonksiyonunu yerine getirememektedir.

Vergi yükünün adil dağılımını gerçekleştiren en temel gösterge dolaylı ve dolaysız vergilerin payıdır. Vergi rekabeti mobil olan sermaye üzerindeki vergileri daha az mobil olan emek üzerine kaydırırken aynı zamanda toplanması kolay olan satış vergilerini (çoğu zaman KDV) de artırmaktadır. Bu nedenle de gelişmekte olan ülkelerde satış vergilerinin (dolaylı) vergilerin payı gelir (dolaysız) vergilerine göre artmaktadır (Genschel, 2001). Hines ve Summers (2009) bu durumu daha farklı bir yaklaşımla açıklamaktadırlar. Bu yaklaşıma göre küçük ülkeler gelir ve kurumlar vergilerinden yeterli geliri elde edemediğinden satış ve ithalat vergilerine ağırlık vermektedirler. Küreselleşmenin, ülkeleri küçük ve açık ekonomiler haline dönüştürmesi ile bütün ülkeler satış vergilerine yoğunlaşacağı kabul edilmektedir. Kuşkusuz bu durum vergi gelirlerinin ağırlıklı olarak dolaylı vergilerden elde edilmesine ve günümüzde gelir dağılımının daha da bozulmasına neden olmaktadır. Geliri vergilendiren dolaysız vergilerin daha adil olduğu ve satış vergilendiren dolaylı vergilerin gelir dağılımını bozduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle de küreselleşme öncesi dolaysız vergilerin vergi gelirleri içindeki payı daha yüksekken, günümüzde dolaylı vergilerin payının artmakta olduğu görülmektedir. Aşağıdaki Tablo 2’de kurumlar vergisinde önemli indirimler gerçekleştiren AB ülkelerinin KDV oranlarındaki artışlar görülmektedir.

Tablo 2. AB Ülkelerinde Kurumlar ve KDV Oranlarındaki Değişim (2000-2010)

	2000-2010 Kurumlar vergisi oranları değişim	2000-2010 KDV Oranlarındaki değişim
AB27	-8.7	1.0
Belçika	-6.2	0.0
Bulgaristan	-22.5	0.0
Çek Cumhuriyeti	-12.0	-2.0

Danimarka	-7.0	0.0
Almanya	-21.8	3.0
Estonya	-5.0	2.0
İrlanda	-11.5	0.0
Yunanistan	-16.0	5.0
İspanya	-5.0	2.0
Fransa	-3.4	0.0
İtalya	-9.9	0.0
Güney Kıbrıs	-19.0	5.0
Letonya	-10.0	3.0
Litvanya	-9.0	3.0
Luxemburg	-8.9	0.0
Macaristan	1.0	0.0
Malta	0.0	3.0
Hollanda	-9.5	1.5
Avusturya	-9.0	0.0
Polonya	-11.0	0.0
Portekiz	-8.7	3.0
Romanya	-9.0	0.0
Slovenya	-5.0	1.0
Slovakya	-10.0	-4.0
Finlandiya	-3.0	1.0
İsveç	-1.7	0.0
Birleşik Krallık	-2.0	0.0

Kaynak: Eurostat, 2010. Taxation rate in European Union, Eurostat newsrelease, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/95&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=en>

AB ülkelerinde kurumlar vergisi 2000-2010 yıllarında %9 kadar indirilirken KDV oranlarının da %1 kadar arttığı görülmektedir. Bazı ülkeler kurumlar vergisi yanında KDV standart oranlarını da düşürmüşler bazıları ise değiştirmemişlerdir. Ancak küreselleşmenin etkili olduğu 1980 ve 1990'lı yıllarda sermaye üzerindeki vergilerin düşürülmesi esas hedef olmuştur. 2000 sonrasında da kurumlar vergisinin düşmeye devam ettiği görülmektedir. AB ülkelerinde emek üzerindeki vergilerin genelde 2000-2010 arasında aynı kaldığı söylenebilir. Ancak birçok yeni AB üyesi ülke sermaye üzerindeki vergileri düşürürken emek üzerindeki vergileri artırmışlardır (Eurostat, 2010).

Küreselleşmenin Gelir Vergisi Oranlarına Etkisi

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi küreselleşme sermayenin ülkeye girişini kolaylaştırmak için birtakım vergi avantajları sunmaktadır. Bu nedenle de kurumlar ve kurum ortaklarının ödediği gelir vergileri sürekli düşürülmektedir. Ancak ülkeler bunu yaparken iki nedene dayandırarak yapmaktadırlar. Bunlardan birincisi, yabancı sermayeye cazip yatırım imkanları (yüksek karlar) sunmak ve diğeri de düşen vergi oranları ile vergi gelirlerini artırmaktır (vergi tabanını genişletmek). Bu ikinci neden de yine iki şekilde desteklenmektedir. Bunlardan ilki düşen vergi oranları ile ülkeye gelen

yatırımcının üretimi artırarak vergi gelirlerini artırmasıdır. Diğerleri ise yüksek vergi oranlarının, yerli yatırımcının vergi kaçırma veya kaçınmasına neden olduğundan toplam vergi gelirlerini düşürmektedir. Arthur Lafferin ortaya attığı bu görüş bugün neoliberal politikalar tarafından da benimsenmektedir.

Birçok ülkede özellikle 2000 yılına kadar hızla düşürülen Kurumlar Vergisi oranları günümüzde de hala düşmeye devam etmektedir. Kuzey Kıbrıs, Güney Kıbrıs'la aynı kurumlar vergisi oranını uygularken şirket ortaklarına dağıtılan karları da ayrı bir gelir vergisi ile vergilendirmektedir. Şirket kazancına uygulanan gelir vergisi Kuzey Kıbrıs'ta %15 Güney Kıbrıs'ta %10'dur. Bunun yanında küreselleşme sürecinde ülkeler artan oranlı kişisel gelir vergisinin en yüksek dilime uygulanan oranını da düşürmüşlerdir. Burada da amaç yatırıma dönüşecek yüksek kazançları daha makul oranlarda vergilendirmektir. Tablo 3 küreselleşme sürecinde gelir vergisi oranlarının en üst dilim için nasıl değiştiğini göstermektedir. AB ülkelerinde 2000-2010 yıllarındaki değişimin verilmesindeki neden özellikle yeni AB üyesi ülkelerde küreselleşme sürecinin etkilerinin 2000'li yıllarda görülmüş olmasıdır.

Tablo 3: 2000-2010 Yıllarında AB Ülkelerinde En Yüksek Gelir Vergi Dilimine Uygulanan Gelir Vergisi Oranları

Ülke	2000	2010	2000-2010 değişim
AB27	44.7	37.5	-7.2
Belçika	60.6	53.7	-7.0
Bulgaristan	40.0	10.0	-30.0
Çek Cumhuriyeti	32.0	15.0	-17.0
Danimarka	59.7	51.5	-8.2
Almanya	53.8	47.5	-6.3
Estonya	26.0	21.0	-5.0
İrlanda	44.0	41.0	-3.0
Yunanistan	45.0	45.0	0.0
İspanya	48.0	43.0	-5.0
Fransa	59.0	45.8	-13.2
İtalya	45.9	45.2	-0.7
Güney Kıbrıs	40.0	30.0	-10.0
Letonya	25.0	26.0	1.0
Litvanya	33.0	15.0	-18.0
Luxemburg	47.2	39.0	-8.2
Macaristan	44.0	40.6	-3.4
Malta	35.0	35.0	0.0
Hollanda	60.0	52.0	-8.0
Avusturya	50.0	50.0	0.0
Polonya	40.0	32.0	-8.0
Portekiz	40.0	42.0	2.0
Romanya	40.0	16.0	-24.0
Slovenya	50.0	41.0	-9.0
Slovakya	42.0	19.0	-23.0

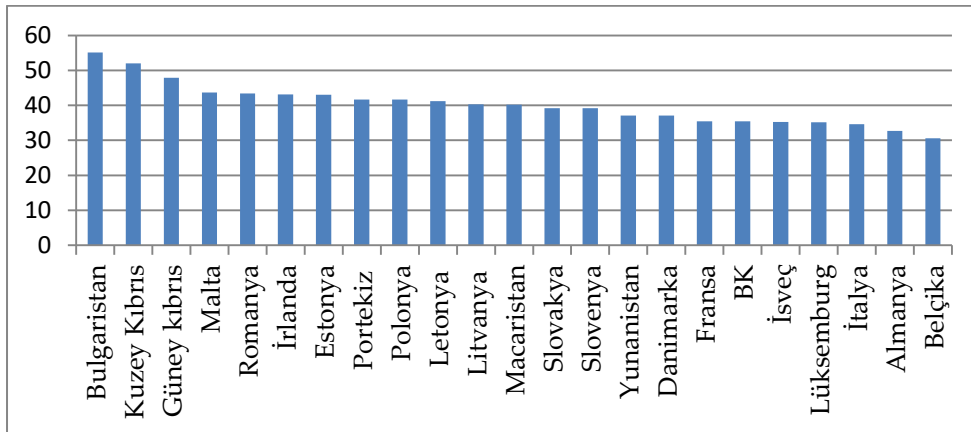
Finlandiya	54.0	48.6	-5.4
İsveç	51.5	56.4	4.9
Birleşik Krallık	40.0	50.0	10.0
Türkiye	45.0	35.0	-10.0
Kuzey Kıbrıs	40.0	37.0	-3.0

Kaynak: Eurostat, 2010. Taxation rate in European Union, Eurostat newsrelease, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/95&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=e>

İsveç, Belçika ve Hollanda 2010 yılında en yüksek gelir vergisi oranına sahipken, Çek Cumhuriyeti ve Litvanya en düşük oranlara sahiptirler. Bunun yanında Bulgaristan, Romanya ve Slovakya da en yüksek değişimi gerçekleştiren ülkelerdir. Türkiye en yüksek gelir dilimine %35 gelir vergisi oranı uygularken Kuzey Kıbrıs'ta bu oran AB 27'nin ortalaması olan %37'dir. Daha önce %40 olan bu oranı birçok ülkeye göre küçük bir düşüş göstermiştir.

Dolaylı Vergilerin Küreselleşme Sürecinde Artması

Dolaylı ve dolaysız vergilerin dağılımı vergi adaleti açısından önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Küreselleşmenin dolaysız vergilerin payını azalttığı aşağıda Şekil 1'de görülmektedir. 2009 yılında AB 27'de toplam vergi gelirlerinin %34'ü dolaylı vergilerden oluşurken, dolaysız vergilerin payı %66 olmuştur (Eurostat, 2011). Adil bir dağılımı ifade eden bu rakamlar teker teker ülkelere bakıldığında daha adaletsiz bir dağılım ortaya çıkmaktadır. Özellikle AB'nin yeni üyelerinde ve İrlanda ve Portekiz gibi eski üyelerde dolaylı vergilerin payı yüksektir. Türkiye'de ise dolaylı vergiler, vergi gelirlerinin %70'ini oluşturmakta ve oldukça adaletsiz bir vergi yapısı olduğunu ortaya koymaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta da vergi yapısının adaletsiz olduğu dolaylı ve dolaysız vergi paylarına bakılarak anlaşılmaktadır. 2009 yılında dolaylı vergilerin payı %52 iken dolaysız vergilerin payı %48 olarak gerçekleşmiştir. Kuzey Kıbrıs ve Türkiye, AB ülkelerinin tamamından (Bulgaristan hariç) daha adaletsiz bir vergi yapısına sahiptir.

Şekil 1. Bazı AB Ülkelerinde ve Kuzey Kıbrıs'ta 2009 Yılı Dolaylı Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Payı (%)

Kaynak: Eurostat, 2010. Tax Revenue Statistics, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Tax_revenue_statistics; DPÖ, 2015. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, www.devplan.org

Şekil 1’de de görüldüğü gibi AB’nin yeni üyeleri ilk 15 üyeye göre daha adaletsiz bir vergi yapısına sahiptir. İrlanda ise ilk AB15 grubunda en yüksek dolaylı vergi payına sahip ülke olarak görülmektedir. İrlanda ve diğer yeni üyelerin sermayeye cazip koşullar sunmak için özellikle kurumlar vergisi oranlarını düşürerek bu gelir kayıplarını dolaylı vergilerle telafi ettikleri daha önce de açıklanmıştı. Güney Kıbrıs, Letonya ve Litvanya örneklerinde Tablo 2’de de görülebileceği gibi düşürülen kurumlar vergisi oranları KDV oranlarıyla telafi edilmiştir. Bulgaristan örneğine baktığımızda ise KDV oranlarında bir artış yapılmadığı yine Tablo 2’de görülmektedir. Ancak Bulgaristan’ın AB içerisinde en yüksek dolaylı vergi payına sahip ülke olması sermaye üzerindeki vergilerdeki düşüş nedeni ile dolaysız vergi gelirlerinin azalması ile açıklanabilir. İrlanda’da ise kurumlar vergi oranını düşürmekle vergi tabanının artmadığı söylenebilir.

Tablo 4’te Kuzey Kıbrıs’ta yıllar itibarı ile dolaylı ve dolaysız vergilerin toplam vergi gelirleri payı görülmektedir. Tabloya göre 1980 sonrası Kuzey Kıbrıs’ta dolaylı vergilerin payı sürekli yüksek olmuştur. Özellikle 2002 yılından itibaren payı daha da artan dolaylı vergiler, vergi adaletini olumsuz etkilemektedir. Kurumlar vergisi oranındaki azalış bu gelişmeyi tek başına açıklamasa da etkisi olduğu düşünülebilir. AB’nin yeni üyeleri gibi Kuzey Kıbrıs’ta da sermaye üzerindeki vergilerin düşürülmesine rağmen vergi tabanı genişlememiştir. Kuzey Kıbrıs sermaye üzerindeki vergi oranlarını düşürme yanında birtakım yatırım teşvikleri de sunmaktadır (YAGA, 2012).

Tablo 4. 1980-2009 Yılları Kuzey Kıbrıs’ta Dolaylı-Dolaysız Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri Payları

Yıllar	Dolaylı Vergiler	Dolaysız Vergiler
1980	68	32
1985	51	49
1990	50	50
1995	41	59
2000	41	59
2005	62	38
2009	52	48
2014	57	43

Kaynak: DPÖ, 2015. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, www.devplan.org adresindeki bütçe verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Küreselleşme Sürecinde Bütçe Açıkları

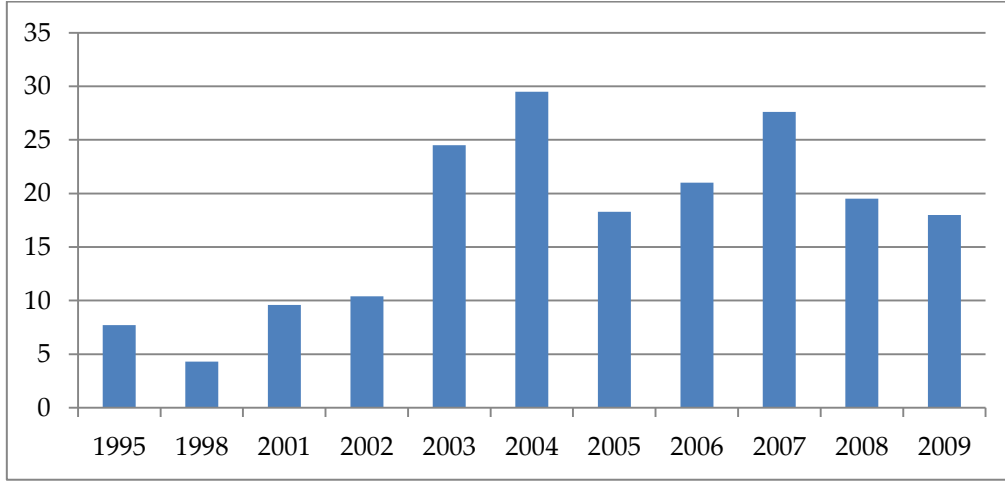
Küreselleşmenin vergi politikalarında neden olduğu nihai değişiklik vergi yükünün azalması olsa da her ülkede farklı etkiler ortaya çıkmıştır. Düşük vergi oranları ve vergi teşviklerine rağmen artmayan ekonomik çıktı birçok ülke için bütçe açıklarının artmasına neden olmuştur. Küreselleşme sürecinde vergi rekabeti nedeni ile ülkelerin vergi gelirleri azalırken kamu harcamaları da rekabetin olmadığı duruma göre azalmaktadır (Bucovetsky ve Wilson, 1991). Ancak kamu harcamaları kamu gelirlerine oranla daha yavaş azaldığından ve azalan kurumlar vergisi yerine diğer vergilerin ikame edilememesi bütçe açıklarının artmasına neden olmaktadır. Kurumlar ve gelir vergi oranlarındaki düşüş özellikle KDV

oranlarının artmasıyla sonuçlansa da ülkelerin kamu harcamalarını karşılayamama nedenleri çoğu zaman ödenmesi gereken vergilerin de ödenmemesidir. Ülkeler arasında farklılık gösteren KDV'nin ödenmemesi (vergi kaçırma) 1994-96 yıllarında Hollanda'da %2.5 iken İtalya'da %34 olarak hesaplanmıştır (Nam vd. 2003). Bu durum artan bütçe açıklarının nedenlerinden bir tanesidir. Satış vergilerinin artırılması adaleti olumsuz yönde etkiliyor olsa da bu vergi artışı ile amaçlanan gelirin toplanamaması bütçe açıklarının artmasına ve sonuçta etkinlik kaybına neden oluyor.

Kuzey Kıbrıs en düşük vergi yüküne sahip ülkelerden bir tanesidir. AB 27 ortalaması 2012 yılı için %39.5 olarak gerçekleşmektedir. Kuzey Kıbrıs'ta bugün hala oldukça önemli bir gelir payına sahip olan gümrükte alınan fonlar hesaplama dahil edilmeden vergi yükü %22.5'tir. Çalışmanın başında da ifade edildiği gibi küreselleşme öncelikli olarak gümrükte alınan kolay vergilerden vazgeçmeyi gerektirmektedir. Sermaye üzerindeki vergiler de vergi rekabeti nedeniyle artırılamamakta ve geriye satış vergileri ve emek üzerindeki vergiler kalmaktadır. Ancak hiçbir vergi, kolay vergi denilen gümrük vergileri kadar kolay ve kesin (vergi kaçırma nedeni ile) olmadığından ülkelerin bütçe açıkları artan kamu borç stokuna neden olmaktadır. Oysa Kuzey Kıbrıs hala daha gümrükte alınan fonlar uygulamaktadır. Bu fonlar ve diğer gelirler de dahil edildiğinde (yardımlar hariç) Kuzey Kıbrıs'ta 2012 yılında vergi yükü %31.8 olarak hesaplanmaktadır. Gümrükte alınan fonların eklenmesine rağmen AB ülkelerine kıyasla en düşük vergi yüküne sahip ülkelerden biri olarak görülmektedir.

Ülkeler kamu harcamalarını vergi gelirleri ile finanse etmeyi hedefler. Vergi gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama oranı birçok ülke için %80 ve %90 civarındadır (OECD, 2014). Vergi gelirleri ile finanse edilemeyen kamu harcamaları iç borç veya dış borç olarak finanse edilmektedir. Vergi gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama oranının düşük olması o yıl için bütçe açığının ve toplam kamu borç stokunun yüksek olması anlamına gelmektedir. Kuzey Kıbrıs'ta vergi gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama oranı 2009 yılında %44.5 olarak hesaplanmaktadır. Gümrükte alınan fonlar ve diğer gelirlerin de eklenmesi ile hesaplanan yerel gelirlerin kamu harcamalarını karşılama oranı aynı yıl için %61.3'e yükselmektedir. Birçok ülkenin gümrükte uygulamadığı fonları uygulamasına rağmen, Kuzey Kıbrıs'ta vergi gelirlerinin harcamaları karşılama oranı oldukça düşük düzeydedir. Bütçe harcamalarının geriye kalan %40'lık tutarı borçlarla değil Türkiye'den yapılan yardımlar, iç ve dış borçlarla finanse edilmektedir. Yine 2009 yılında Türkiye'den yapılan yardımların harcamaları karşılama oranı %10.6'dır. Türkiye'den alınan dış borcun harcamaları karşılama oranı ise %25.6'dır (DPÖ, 2009). Aynı yıl çok küçük de olsa bütçede iç borçlanma finansmanı da yer almaktadır.

Kuzey Kıbrıs vergi gelirlerinde dünya ülkelerinden farklı olarak gümrükte alınan fonlar önemli bir paya sahip olmaktadır. Şekil 2 bu fonların yıllar itibarı ile dağılımını göstermektedir. Şekilde de görüldüğü gibi Kuzey Kıbrıs yerel gelirleri içerisinde fon gelirleri önemli bir paya sahiptir. 2002 yılı sonrası hızlı bir artış gösteren fon gelirlerinin daha sonraki yıllarda düşmesine rağmen 2009 yılında hala 2002 seviyesinin oldukça üzerindedir.

Şekil 2. Kuzey Kıbrıs Fon Gelirlerinin Yerel Gelirler İçerisindeki Payı (%)

Kaynak: DPÖ, 2015. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler.

Küreselleşme ve ekonomik serbestleşmenin tam olarak yaşanmadığı Kuzey Kıbrıs küresel vergi rekabetinden de bir anlamda etkilenmeyerek, geleneksel ve kolay toplanan vergiler olarak bilinen gümrükte alınan vergilerden vazgeçmemiştir. Buna rağmen sınır komşusu olan Güney Kıbrıs'la 2003 yılında başlayan serbest kişisel mal ve hizmet ticareti ve 2004 yılında başlayan toptan ticaret (Yeşil Hat Ticareti) Kuzey Kıbrıs'ın vergi politikalarını etkilemiştir (Alemdar, 2011). Kuzey Kıbrıs ve Güney Kıbrıs sınır kapılarında herhangi bir gümrük uygulanmazken Kuzey Kıbrıs sermaye, emek ve satış vergilerini rekabette avantaj yakalayacak şekilde belirlemeyi tercih etmiştir.

Küreselleşme sürecine hakim olan neoliberal politikalar, kamu harcamalarını ve vergi gelirlerini azaltarak "devletin ekonomideki rolünü küçültme"yi hedeflemektedir. Sermaye lehine vergi rekabetinde avantaj yakalamak uğruna hızlı bir şekilde vergi gelirlerinden vazgeçen ülkeler kamu harcamalarını aynı hızla azaltamayınca, bütçe açıkları ve kamu borç stoku birçok ülkenin ortak sorunu haline aldı. Bütçe açıkları özellikle gelişmekte olan ülkelerin borç yükünü artırmış ve mali yapısını bozmuştur. Bu nedenle de ülkelerin bütçe açığını kontrol altına alarak toplam borç miktarını sınırlandırmak amacı ile AB, üye ülkelerin istikrarlı ekonomik yapılarını sürdürebilmeleri için birtakım tedbirler almıştır. AB ülkelerini bağlayan Maastricht Anlaşmasında yer alan bütçe açığının GSYİH'nın %3'ünü ve toplam kamu borç stokunun GSYİH'nın %60'ını geçmemesi kriterleri AB üyesi olmayan ülkeler açısından da önemli kriterler olarak kabul edilmektedir (Eker, 2009). Tablo 6 bazı gelişmiş ülkelerde 1960 sonrası küreselleşme etkileri ile bütçe açığının yıllar itibarı ile değişimini göstermektedir.

Tablo 5. Gelişmiş Ülkelerde Bütçe Açığı (%GSYH)

Ülke	1960	1980	1997	2009	2014
Avustralya	3.2	-1.7	-0.3	-4.3	-2.8
Avusturya	2.2	-1.7	-2.5	-4.0	-2.7
Belçika	0.0	-8.8	-2.1	-3.0	-3.1
Fransa	2.7	-1.6	-3.0	-7.6	-3.6
Almanya	2.8	-2.9	-2.6	-3.3	0.3
Hollanda	0.2	-4.2	-1.4	-3.5	-2.4
İsveç	1.5	-4.0	-0.8	-0.7	-1.6

Birleşik Krallık	-2.3	-3.4	-1.7	-11.0	-5.6
ABD	0.0	-1.4	0.0	-11.6	-4.9

Kaynak: Tanzi, V., Schuknecht, L., (2000). Public spending in the 20th Century, Cambridge University Press; Global Finance, Public Deficit by Country 2006-2013, <http://www.gfmag.com/tools/global-database/economic-data/10395-public-deficit-by-country.html#axzz1qu3ldyU2>; OECD.Stat (2016). <http://stats.oecd.org//Index.aspx?QueryId=58204>, Erişim tarihi 21.07.2016.

Tablo 5, 1960’larda sosyal refah devleti anlayışının hakim olduğu dönemlerde ve henüz neoliberal politikaların hakim olmadığı süreçte, Birleşik Krallık dışında tabloda yer alan ülke bütçeleri fazla veriyor veya denk olarak yılı kapatıyordu. Oysa küreselleşmenin ve neoliberal politikaların etkisini göstermeye başladığı 1980’ler tüm ülkeler için yüksek bütçe açıkları ile sonuçlanmıştır. 1997’de azalan bütçe açıkları 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz nedeniyle artmıştır. Gelişmiş ülkelerdeki duruma baktıktan sonra Tablo 6’da gelişmekte olan AB ülkelerinde bütçe açıkları görülmektedir. Bu ülkeler için 1960’lardan başlayan bir süreci incelemek mümkün değildir.

Tablo 6. Bazı AB Ülkeleri, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs’ta Bütçe Açığı (% GSYİH)

Ülke	2001	2005	2010	2014
Bulgaristan	1.1	1.0	-3.1	-1.7
Çek Cumhuriyeti	-5.6	-3.2	-4.8	-0.6
Estonya	-0.1	1.6	0.2	0.1
Güney Kıbrıs	-2.2	-2.4	-5.3	-1.1
Letonya	-2.0	-0.4	-8.3	-1.3
Litvanya	-3.5	-0.5	-7.0	-0.2
Macaristan	-4.1	-7.9	-4.2	-1.6
Malta	-6.4	-2.9	-3.6	-1.4
Türkiye	-33.0	-0.6	-3.6	-1.2
Kuzey Kıbrıs*	-16.1	-7.9	-10	-4.8

Kaynak: Eurostat, 2015. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_dd_edpt1&lang=en; DPÖ, 2015. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

*GSMH verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 6 son iki genişleme ile üye olan bazı ülkeler ile Türkiye ve Kuzey Kıbrıs bütçe açıklarının GSYİH paylarını vermektedir. Tablo 5 ile karşılaştırıldığında yeni üyelerin daha yüksek bütçe açıklarına sahip oldukları görülmektedir. Ancak yeni üyelere Malta, Estonya, Letonya, Litvanya ve Çek Cumhuriyeti’nin AB üyesi olarak (2001-2005) bütçe açıklarını azaltmışlardır. Bunun nedenlerinden bir tanesi vergi rekabeti nedeni ile vergi tabanının genişlemesi olarak açıklanabilir. Diamond ve Mirrlees (1971) yaptıkları çalışmada küçük ülkelerin sermaye çekmek için buldukları fedakârlıkların üzerinde bir ekonomik kazanç sağlayacağını belirtmişlerdir. Tablo 6’da yer alan küçük ülkeler bu nedenle daha önce açıklandığı gibi vergi oranlarındaki düşüşe rağmen ekonomik olarak katkı sağlamışlardır. Ancak son yıllarda Avrupa’yı da etkileyen küresel kriz bu ülkelerin bütçe açıklarını olumsuz etkilemiştir. Kuzey Kıbrıs’ın bu ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek bütçe açıklarına sahip olduğu görülmektedir. Küreselleşme sürecine hakim olan denk bütçe yaklaşımı

bütçede denklik sağlayamayan ülkeler için uluslararası finansman açılımını sunmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ın uluslararası tanınmamışlığı böyle bir olanaktan yararlanmasını engellemekte ancak Türkiye tarafından uygulanan protokollerle sağlanan krediler yüksek bütçe açıklarının finansmanı için önem taşımaktadır.

SONUÇ

Küreselleşme ekonomik entegrasyon nedeni ile birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin vergi politikalarını değiştirmiştir. Ülkeler artık diğer ülkelerin politikalarından bağımsız olarak tek başlarına kendi vergi politikalarını belirleyememektedirler. Kuzey Kıbrıs için de bu durum geçerlidir. Ekonomik ve siyasi açıdan dünyayla entegrasyon konusunda zorluklar yaşasa da dünyadaki gelişmelerden bağımsız bireysel ekonomik politikalar üretememektedir.

Küreselleşme dünya ülkelerinin vergi politikalarını temelde sermaye çekmeye yönelik vergi rekabeti nedeni ile değiştirmiştir. Vergi oranlarına bakıldığında 1980'li yıllardan itibaren düşüş söz konusudur. Küreselleşme birçok ülkenin vergi gelirlerinde azalmaya ve bütçe açıklarının artmasına neden olmaktadır. Bu durum özellikle gelişmekte olan ülkeler için oldukça açıktır. Gelişmiş ülkelerde de düşürülen vergi oranları, aynı hızla azaltılmayan kamu harcamaları ve artan bütçe açığı ortak sorunlar olarak görülmektedir.

Kuzey Kıbrıs bütün bu küreselleşme sürecinin tam olarak içinde yer almasa da küreselleşme ile birlikte vergi politikalarında bir dönüşüm gerçekleştirdiği görülmektedir. Örneğin kurumlar vergisi oranlarındaki ve kişisel gelir vergi oranlarındaki indirimler dünyayla paralellik göstermektedir. Bu gelişmelerin sonucunda da dolaylı vergilerin payı artmakta ve dolaysız vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı azalarak vergi adaletini bozmaktadır. Yine bu gelişme küresel sermayeye cazip koşullar sunmaya çalışan ve bu nedenle sermaye üzerindeki vergileri indiren ülkelerle paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalarda küçük ekonomilerin kurumlar vergi oranlarını düşürerek sermayeyi çekmede avantaj yakaladıklarını ortaya koysalar da KKTC için bunu söylemek mümkün değildir. Üstelik serbestleşmenin söz konusu olduğu ülkeler vergi politikalarını birbirine yakınlaştırmak zorundadır. Oysa Kuzey Kıbrıs için böyle bir küresel serbest rekabet sözkonusu değildir. Bu nedenle vergi oranlarını diğer ülkelere yakınlaştırması sermayeyi çekmede avantaj yaratmayacak ve vergi tabanını genişletmeyecektir.

Kuzey Kıbrıs vergi politikalarını küreselleşme sürecinin belirlediği söylenemese de etkilediği görülmektedir. Halen uygulanmakta olan kolay gelir anlamına gelen gümrükte alınan fonlar küreselleşmeye rağmen önemini korumaktadır. Kuzey Kıbrıs bütçesinde önemli bir paya sahip olan bu fonlar, düşürülen kurumlar ve gelir vergisi oranları ve azalan dolaysız vergi gelirleri nedeni ile daha da önemli hale gelmiştir. Kuzey Kıbrıs'ta bir yandan gümrükte fonlar uygulanırken diğer taraftan sermaye üzerindeki vergileri kaldırmak mali bozulmalara neden olmaktadır. Vergi tabanını genişletme ihtimali olmadan sermaye üzerindeki vergileri düşürmek başlı başına mali bozulmaya neden olmaktadır. Bu nedenle küreselleşme sürecinde ülkelerin vergi politikalarındaki değişiklikleri sadece kopyalamak aynı sonucu almak anlamına gelmemektedir. Örneğin AB'nin son üyeleri, benzer vergi oranları uygulamalarına rağmen vergi tabanını genişletmede aynı başarıyı gerçekleştiremediklerinden bazıları için bu durum yüksek bütçe açıkları ile sonuçlanmıştır. Dolayısı ile küreselleşme dışı açılmada ve vergi politikalarını yakınlaştırmada başarılı olan ülkelerde de farklı sonuçlar doğurmuştur. Bu nedenle küreselleşme sürecinde sermaye ihrac

eden ve vergi tabanını genişleten ülkelerin uyguladıkları vergi politikaları bütçe açıklarıyla sonuçlanmamıştır. Oysa küreselleşme sürecinin dışa açılma anlamına gelmediği veya mümkün olmadığı Kuzey Kıbrıs'ta sermaye üzerindeki vergileri indirmek vergi tabanını genişletmemiş ve zaten yüksek olan bütçe açığı sorunu daha da kalıcı hale gelmiştir.

Kuzey Kıbrıs'ta bütçe açıkları yapısal bir sorun haline dönüşmüştür. Küreselleşme sürecinde değişen vergi politikalarından bağımsız olarak bütçe açıkları oldukça yüksek seviyelere ulaşmıştır. Bu nedenle küresel rekabetin bir parçası olmamanın avantajını kullanarak vergi adaletini sağlayacak ve bütçe dengesine olumlu katkı yapacak vergi politikalarını benimsemesi düşünülmelidir. Böylesi bir karar gelecekte küresel sisteme entegre olması durumunda daha güçlü ve rekabete hazır olmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

Aizenman, J., Jinjark Y. (2006). Globalization and Developing Countries – A Shrinking Tax Base. NBER Working Paper, No:11933

Alemdar, Ü. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kara Sınır Kapıları, <http://www.trncinfo.com/tanitma/tr/MakaleveYorumlar/yesilirmak.pdf> adresinden erişildi. (Erişim tarihi: 3.02. 2012)

Andrews, D. (1994). Capital mobility and state autonomy. *International Studies Quarterly*, 38, 193-218.

Asher, M. G., Rajan R. (1999). Globalization and Tax Systems: Implications for Developing Countries With Particular Reference to Southeast Asia. CES Discussion Paper, No:99/23.

Aslan, H. (2011). Neo-liberal bakışın tahakkümü altında bir yeniden yapılandırma sürecinden geçen Kıbrıs Türk toplumunun siyasal iktisadına dair bazı tespitler..., Gaile, 17.07.2011, <http://www.yeniduzen.com/detay.asp?a=32869> adresinden erişildi. (Erişim: 15.01. 2012)

Avi-Yonah, R. S. (2000). Globalization, Tax Competition and the Fiscal Crisis of the Welfare State, Public Law and Legal Theory Working Paper Series, Working Paper No:004

Bucovetsky, S. ve Wilson D. J. (1991). Tax competition with two instruments. *Regional Science and Urban Economics*, 21 (3), 333-350.

Devereux, M. P., Lockwood, B. and Redoano, M. (2008). Do Countries Compete over Corporate Tax Rates? *Journal of Public Economics*, 92 (2008), 1210-1235.

DPÖ (2015). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 2009, Devlet Planlama Örgütü, <http://www.devplan.org/Frame-tr.html> sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 31.06.2016)

Eker, A. (2009). Yaşanan Dönüşüm, Küreselleşme ve Kamu Maliyesinde Yaşanan Dönüşüm. TC. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, No:2009/392.

Eurostat (2012). http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_dd_edpt1&lang=en, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 15.04.2014)

Eurostat (2011). "Tax Revenue Statistics", http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Tax_revenue_statistics, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 15.04.2014)

Eurostat (2010). "Taxation rate in European Union", Eurostat newsrelease, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/10/95&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=en>, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 5.12.2014).

Eurostat (2015). "Taxation trends in the European Union", Eurostat Statistical Books, 2015 Baskısı.

Ferhatoğlu, E. (2006). "2004 Genişlemesi sonrasında Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabeti ve Sonuçları", E-Akademi Dergisi, Mayıs 2006, Sayı:51, www.e-akademi.org sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 03.02.2012)

Genschel, P. (2001). Globalization, Tax Competition and Fiscal Viability of Welfare State. MPIfG Working Paper, 01 (1).

Global Finance, Public Deficit by Country 2006-2013, <http://www.gfmag.com/tools/global-database/economic-data/10395-public-deficit-by-country.html#axzz1qu3ldyU2>, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 15.12. 2014)

OECD.Stat (2016). <http://stats.oecd.org//Index.aspx?QueryId=58204>, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 21.07.2016)

Overesch, M. ve Rincke, J. (2011). "What Drives Corporate Tax Rates Down? A Reassessment of Globalization, Tax Competition, and Dynamic Adjustment to Shocks", The Scandinavian Journal of Economics, 113(3), ss.579-602.

Öz, E., Yaraşır S. (2009). Global Bir Kavram Vergi Rekabeti, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, 52. Seri.

Lee, D. ve McKenzie, R. (1989). The International Political Economy of Declining Tax Rates. National Tax Journal, 42 (1), 79-84.

Mullaney, A. (2007). The Effects of IMF Programs on Women, Politics Honors Thesis, New York University, http://politics.as.nyu.edu/docs/IO/4600/mullaney_thesis.pdf, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 12 .07. 2014)

Nam, C. W., Gebauer A. and Parsche, R. (2003). Is the Completion of the EU Single Market Hindered by VAT Evasion?, CESifo Working Paper Series, No: 974.

Remeur, C. (2015). Tax Policy in the EU Issues and Challenges. EPRS European Parliamentary Research Service, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/549001/EPRS_IDA\(2015\)549001_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/549001/EPRS_IDA(2015)549001_EN.pdf), sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 21.07.2016)

Stewart K. G., Webb M. C. (2003). Capital Taxation, Globalization, and International Tax Competition. University of Victoria Working Paper, EWp0301.

Summers, L. H., Hines J. R. (2009). How Globalization Affects Tax Design., NBER Working Paper, No:14664

Tanzi, V. (1996). Globalization, Tax Competition and the Future of Tax System. IMF Working Paper, WP/96/141.

Tanzi, V. (2005). Globalization, Tax System, and the Architecture of the Global Economic System. <http://ideas.repec.org/p/idb/brikps/9112.html>, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 11.02.2012)

Tanzi, V., Schuknecht, L. (2000). *Public spending in the 20th Century*, Cambridge University Press.

Wanniski, J. (1978). Taxes, revenues, and the "Laffer Curve". *The Public Interest*, http://www.nationalaffairs.com/doclib/20080528_197805001taxesrevenuesandthelaffercurvejudewanniski.pdf, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 2.03.2014).

YAGA (2012). Yatırım Teşvikleri, <http://www.investinnorthcyprus.org/tr/index.html>, sitesinden erişildi. (Erişim tarihi: 2.02.2014)

Yereli, B. A. (2005). Macroeconomics Effects of Tax Competition in Turkey, *South-East Europe Review*, 8 (1), 19-38.